

עין משפט
נר מצוה

יב א ב מיי' פכ"ז מהל' שנת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח ס"י שפא

כ ג ד מיי' שם טוש"ע שם

כא ה ו מיי' פכ"א מהל' שנת הלכה כה סמג שם טוש"ע א"ח ס"י שפא

כב ז ח מיי' שם טוש"ע שם ספיף כ:

כג ט טוש"ע א"ח ס"י ד

כד י טש ספיף ד:

כה ב מיי' פכ"א מהל' אסורי ביאה הל' כג

כו ל טוש"ע א"ח ס"י ד

כז

כח

כט

ל

מ

נ

ס

ע

פ

צ

ק

ר

ש

ת

י

יא

יב

יג

יד

טו

טז

יז

יח

יט

כ

כא

כב

כג

כד

כה

כו

כז

כח

כט

ל

מ

נ

ס

ע

פ

צ

ק

ר

ש

ת

י

יא

יב

יג

יד

טו

טז

יז

יח

יט

קח:

שמונה שרצים

פרק ארבעה עשר שבת

אכל עושה כו'. מפרש בגמ': **והלא הוא הילמי בין רצ בין מעט.** ואם המרוצים אסורים אף המועטים אסורים ואם אלו מותרים אף אלו

מוותרין. ובגמרא מפרש דלחומרא א"ר יוסי דכולן לאיסור מפני שהוא כמעבד מתקן את האוכל הנמון לתוכו כדי שיתקיים: **ואלו הן המותרין נוסן שמן לסוך מים צפחלה.** קודם שיתן המלח נותן שמן לתוך המלח צפחלה קודם שיתן המים דהשמן מעבד שאין המלח מתערב יפה עם המים וממיש את כחו מהיות מי מלח עזין אצל לא יתן מים ומלח תחילה אפילו נותן שמן לצסוף דבשעה שנותן מים ומלח יחד הוא נראה

אבל «עושה הוא את מי המלח וטובל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל»[[]^{ה]} א"ר יוסי והלא הוא הילמי בין מרובה ובין מועט ואלו הן מי מלח המותרין נותן שמן לכתחלה לתוך המים או לתוך המלח: **גמ'** מאי קאמר א"ר יהודה אמר שמואל ה"ק אין עושין מי מלח מרובין אבל עושה הוא מי מלח מועטין: א"ר יוסי והלא הוא הילמי בין מרובין בין מועטין: איבעיא להו רבי יוסי לאסור או להתיר אמר רב יהודה להתיר מולא קתני רבי יוסי אוסר א"ל רבה הא מדקתני סיפא ואלו הן מי מלח המותרין מכלל דר' יוסי לאסור אלא אמר רבה לאסור וכן אמר רבי יוחנן לאסור תניא גמי הכי אין עושין מי מלח מרובין לתת לתוך הכבשין שבתוך גיסטרא אבל עושה הוא מי מלח מועטין ואוכל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל א"ר יוסי וכי מפני שהללו מרובין והללו מועטין הללו אסורין והללו מותרין יאמרו מלאכה מרובה אסורה מלאכה מועטת מותרת אלא אלו ואלו אסורין הן ואלו הן מי מלח המותרין נותן שמן ומלח או שמן ומים ובלבד שלא יתן מים ומלח לכתחלה: (עזין צנון ואתרוג סימן): תני רבי יהודה בר חביבא יאין עושין מי מלח עזין מאי מי מלח עזין רבה ורב יוסף בר אבא דאמרי תרווייהו כל שהביצה צפה בהן וכמה אמר אבוי תרי תילתי מילחא ותילתא מיא למאי עבדי לה א"ר אבהו למורייסא תני רבי יהודה בר חביבא אין מולחין צנון וביצה בשבת רב חזקיה משמיה דאבוי אמר יצנון אסור וביצה מותרת אמר רב נחמן מריש הוה מלחנא פוגלא אמינא אפסודי קא מפסידנא ליה דאמר שמואל פוגלא חורפי מעלי כיון דשמענא להא דכי אתא עולא ואמר במערבא מלחי כ"ישרי כ"ישרי יממלח לא מלחנא טבולי ודאי מטבילנא תני ר' יהודה בר חביבא אתרוג צנון וביצה אילמלא קליפתן החיצונה אינן יוצאין מבני מעיים לעולם כי אתא רב דימי אמר מעולם לא טבע גברא בימא דסדום אמר רב יוסף הפוכה סדום והפוכה מילה גברא הוא דלא טבע כשורא טבע אמר ליה אבוי לא מיבעיא קאמר לא מבעיא כשורא דאפילו בכל מימות שבעולם לא טבע אלא אפילו גברא דטבע בכל מימות שבעולם בימא דסדום לא טבע למאי נפקא מינה כי הא דרבין הוה שקיל ואזיל אחוריה דרבי ירמיה אגורא דימא דסדום אמר ליה מהו למימשי מהני מיא בשבת א"ל שפיר דמי מהו למימץ ולמיפתח אמר ליה זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דאמר ר' זירא זימנינא א"ל משמיה דרב מתנה וזימנין אמר לה בתוך העין אסור על גב העין מותר וחד אמר ירוק תפל [אפילו] על גב העין אסור תסתיים דאבוה דשמואל הוא דאמר יין בתוך העין אסור על גב העין מותר מדאמר שמואל שורה אדם פיתו ביין ונותנו על גב העין בשבת דשמיעא ליה ממואן לאו דשמיעא ליה מאבוה וליטעמיק הא דאמר שמואל רוק תפל אפי' ע"ג העין אסור דשמיעא ליה ממואן אילימא דשמיעא ליה מאבוה אלא לוי ולא חדא אמר אלא חדא שמיעא ליה מאבוה וחדא שמיעא ליה מלוי ולא ידעינן הי מאבוה הי מלוי אמר מר עוקבא אמר שמואל ישורה אדם קילורין מע"ש ונותן על גב עיניו בשבת ואינו חושש בר ליואי הוי קאי קמיה דמר עוקבא חזייה דהוה מייץ ופתח אמר ליה יכולי האי ודאי לא שרא מר שמואל שלח ליה רבי ינאי למר עוקבא לישדר לן מר מהנד קילורין דמר שמואל שלח ליה שדורי משדרנא לך דלא תימא צר עין אנא אלא הכי אמר שמואל טובה טיפת צונן שחרית ורחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית מכל קילורין שבעולם תניא גמי הכי אמר רבי מונא משום רבי יהודה טובה טיפת צונן שחרית ורחיצת ידים ורגלים ערבית מכל קילורין שבעולם הוא היה אומר ד^כיד לעין‏ תיקצץ יד לחוטם תיקצץ יד לפה תיקצץ יד לאוזן תיקצץ יד לחסודה תיקצץ יד לאמה תיקצץ יד לפי טבעת תיקצץ יד לגיגית

עין אסור. דמוכחא מילתא דלרפואה דאילו לרחיצה מאיס. להכי נקט רוק תפל לפי שהוא חזק ומרפא: **ולטעמיה כו'.** א"כ לוי ולא חדא אמר בתמיה והא חדא משמיה אתמר כדאמרן: שורה. צמים: קילורין. לחי"א צלע"י: ונוסן ע"ג עיניו. דלדידיה כיון דלצרכיה לשרותה מע"ש איכא היכרא וליכא למיגור ומאן דחזינהו סבר דרחיצה צעלמא היא דכסבר שהוא יין: **כולי האי ודאי לא שרא.** דמוכחא מילתא: מר עוקבא הוה שכיח גבי מר שמואל ואכ צ"ד הים צימיו כדאמרינן לעיל (דף נה. ובמועד קטן דף טז.): **טיפס לונן.** לתת צעיניו: **ורחיצא ידים ורגלים בחמין ערבים.** נמי מאירה העינים: **הוא היה אומר.** ר' מונא: **יד לעין.** שחרית קודם שיטול ידיו: **סיקץ.** נוח לו שתקצץ שרוח רעה שורה על היד ומסממנו וכן כולן: **לחסודה.** ריבדא דכוסילתא פלימא"ה צלע"י: **לפי טבעת.** נקב הרעי שעגול כטבעת: **סיקץ.** ולא תגע שוב צעין או באוזן קודם נטילה: **לגיגית**

הילמי ומאי מי מלח: **לאסור או להסיר.** האי דקאמר שניהן שוין לאיסור או להיתר: **כנשין.** ירק שכוצט להתקיים: **גיסטרא.** כלי שזור של חרס ואינו ראוי לכל תשמיש כשלם ומקצין אותו לכך: **שהביצה לפס צהם.** כה המלח מעכבת מלשקוע: **למורייסא.** של דגים: **אין מולחין צנון וביצה.** ג' וד' תמיכות יחד שהמלח מעבדן ונעשין קשין והוי תיקון: **מריש הוה מלחנא פוגלא.** צשצמא: **פוגלא.** צנון. **כשרי.** מילין גבוהים עיגול על עיגול: **מימלא לא מלחנא.** שמים יחד: **טבולי.** צשעת אכילה מטבילנא ואכילנא: קליפה חיזונה דביצה היא החצונן אלא אידי דתני צהדי אתרוג וצנון קליפה נקט צה נמי לשון קליפה: **אין יוצאין מבני מעיס.** שמתקשרין ומתקשין ונעטרין: **לא טבע גברא בימא דסדום.** מפני שהמים מלוחין וכן מליחתן מעכבו מלטבוע: **והפוכה מילה.** דברים האמורים צה הפוכין: **כשורא טבע.** בתמיה: **מהו למימשי מהני מיא** גרסינן. מי אסור משום רפואה דגזור רצנן צכל רפואות צשצת משום שחיקת סממנין ואלו מרפאות את העין: **שפיר דמי.** דלאו מוכחא מילתא דלרפואה עבדי. אף על פי שמרפאין שרי דטעמא דרפואה דאסירא ליתא אלא גזירה שמא ישחוק סממנין דדמי לנחמיה שהוא אכ מלאכה: **מהו למימץ ולמפתח.** לשון אין מעמלין את המט (לקמן דף קנא):

עולם עיניו. כשהוא רוחץ מהן צשצת מהו שיקגיר ויפתח עיניו כדי שיכנס מהן לעין: **כיואל כו שמעטי.** דהייכא דמוכחא מילתא דלרפואה עבדי אסור ומימץ ומפתח נמי מוכחא מילתא והא אסאדותא דרצ דימי דלמר לא טבע גברא צימא דסדום נפקא לן מינה הא כיון דמליחי טובא מסו ואסור למימץ ולמפתח: **זימנין א"ל וכו'.** שקבל משניהם: **וסרוייהו.** רצ מתנה ומר עוקבא: **משמיה דאבוה דשמואל ולוי אמרי.** תרתי מילי אמור חדא משמיה דאבוה דשמואל וחדא משמיה דלוי: **חד אמר.** או אבוה דשמואל או לוי: **יין צתוך העין.** דעמיץ ופתח אסור דמוכחא מילתא: **על גב העין מוסר.** דלמרי לרחיצה צעלמא עבדי: **רוק ספל.** שלא טעם כלום משניעור משנתו: **אפילו על גב**

מסורת הש"ס

(א) עירובין ד: (ג) נס"א כשי כשי פירוש תמיכות תמיכות עירוך ערך כשר), (א) ג'יל מחילת ידים ורגלים בחמין עירוך ערך קלן, (ד) מסכת כלה, (ט) עיר מוס' נדה יג: ד"ה דינאל,

גליון הש"ס

נב"י ונותן על גב עיניו. ע"י נפיל דף יח ע"א תד"ה ומתקפחא:

לעזי רש"י

לדוד"א. רטיה לעין. פלימאי"יה. איזמל (להקות דם).

רבינו חננאל

אבל עושה הוא מי מלח. וכי היכי דמפרשא בברייתא אין עושין מי מלח מרובין לתת לתוך הכבשין שבתוך הגסטרא, אבל עושה הוא מי מלח מועטים וטובל בהן פתו ונותן לתוך התבשיל, וכן הלכה. ואע"ג דר' יוסי אוסר מי מלח אין הלכה כמותו, דגרסינן בתחילת עירובין אמר רב יהודה אפי' שמואל אין הלכה כרבי יוסי לא בהלמי ולא בלחיים. וירושלמי כל מי שנותנין לחוכה ביצה ושוקעת זו היא מי מלח, אינה שוקעת הילמי. תני יהודה בר חביבא אין עושין מי מלח עזין והן שהביצה צפה בהן, והלכתא כוותיה. ואם הביצה שוקעת בהן מותרין. וכיון דאמר הביצה צפה בהן הוכיז לא טבע בים סדום, כלומר כל מים מלוחים עזין צפין בהן. למימלח פוגלא אסיר, לטבולי במילחא שרי. יין לתוך העין אסור ע"ג העין מותר. כשמואל דאמר שורה אדם פתו ביין ונותן ע"ג העין ואינו חושש. רוק תפל אפילו ע"ג העין אסור. וכן קילורין שהוא שרין מע"ש או מי סדום ע"ג העין שרי, אבל מיפתח ומימין עיינא בין בסממנא וקילורי בין במיא דסדום כדאמר ליה מר עוקבא לבר לואי, כוליה לא שרא מר שמואל. פי' חסודה בלשון ערבי אלמחנמא.